

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.4.21](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.4.21)

УДК: 330.3: 331.101.3:656.2

М. І. Губа,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування, доцент,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: 0000-0002-6624-9074
О. Г. Карташова,
кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: 0000-0002-9692-7032

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ПУБЛІЧНО – ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО

M. I. Huba
PhD in Economics,
Associate Professor at the Department of public management and administration,
SHEE "Kherson State Agrarian University"
O. H. Kartashova
PhD in Economics,
Associate Professor at the Department of public management and administration,
SHEE "Kherson State Agrarian University"

DEVELOPMENT OF RURAL AREAS THROUGH PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

У публікації проаналізовано засади взаємодії публічно-приватного партнерства в контексті трансформаційних змін соціально-економічного розвитку сільських територій. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади публічно-приватного партнерства як соціального інституту, з'ясовані основні умови становлення та розвитку в Україні, запропоновано визначення поняття публічно-приватного партнерства в Україні, уточнено його співвідношення з іншими, близькими за змістом, поняттями. Дослідження показали, що більш широкого поширення заслуговують публічно-приватні партнерства, в яких учасники в залежності від характеру вирішуваних завдань виконують спільні функції, а також свої особливі ролі, кожен з яких сприяє сталому розвитку сільських територій. Визначено, що відсутність інтеграції державних інтересів політики з інтересами інших суб'єктів сільських територіальних громад є перешкодою реалізації політики сталого розвитку сільських територій.

The publication analyzes the principles of the interaction of public-private partnership in the context of transformational changes in the socio-economic development of rural areas, which is crucial in the context of achieving the goal of sustainable development, which are an integral part of the

development and management of rural areas, using their resources to improve the regional and local well-being. Partnerships can serve different purposes and participate in various types of activities and processes, and perform a number of specific and specific tasks, from policy development to resource management of rural communities

The theoretical and methodological principles of public-private partnership as a social institution are substantiated, the basic conditions of formation and development in Ukraine are clarified, the definition of the concept of public-private partnership in Ukraine is proposed, its correlation with other, close in content, concepts is specified. The lack of integration of state policy interests with the interests of other subjects of rural communities is an obstacle to the implementation of the policy of sustainable development of rural areas. Public-private partnership is a political tool that can ensure the sustainable development of rural areas, provided that they take into account the representation in the partnership of all stakeholders.

Studies have shown that public-private partnerships, which, depending on the nature of the tasks being solved, fulfill common functions, as well as their special roles, each of which contributes to the sustainable development of rural areas, deserve broader dissemination.

It is determined that state territorial and local authorities should integrate the interests of a number of different local development institutions in order to take measures to solve common problems, and the partnerships themselves can implement the issues of governance and sustainable development of rural areas. The role of local government is defined, which is to reduce social isolation and increase participation, promoting the interests of private and public actors in the processes of local development, in which partnerships are used as a management method.

Ключові слова: *публічно-приватне партнерство; сільські території; сільський розвиток; проекти партнерства.*

Key words: *public-private partnership; rural territories; rural development; partnership projects.*

Постановка проблеми. Сільські території як об'єкт управління всіх рівнів державного регулювання, характеризуються винятковим соціально-економічним значенням стосовно розміщення сільськогосподарського виробництва, зайнятості, відпочинку, життєдіяльності майже третини населення країни. Від ефективної організації та регулювання інфраструктури сільських територій залежать рівень та якість життя населення, ресурсний потенціал виробництва агропродовольчої продукції, стабільність у суспільстві та природно- екологічному середовищі держави. На сьогодні все більш очевидним є той факт, що існує потреба в комплексному підході до розв'язання проблем розвитку сільських територій, в основу якого закладаються принципи сталого розвитку. Тому забезпечення масштабних, стратегічних проектів, що формують конкурентоспроможність країни та регіонів неможливе без ефективного партнерства державних та місцевих органів влади з представниками приватного бізнесу через публічно-приватне партнерство (далі то тексту -ППП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому просторі розвитку теорії взаємодії влади і бізнесу приділяється чимала увага. Результати сучасних досліджень інституційних засад, економічної ефективності ДПП знайшли відображення в працях таких вітчизняних та зарубіжних фахівців, як Брайловський І.А., Гумбатов М., Заскалкін А.С., Сімак С.В., Узунов Ф.В., Фоменко О.П., Делмон Дж., Ньюман Дж., а та інші. Але багато питань формування ефективних моделей партнерських відносин бізнесу і влади, особливо в частині розвитку сільських територій, не знайшли належного теоретико - методологічного обґрунтування.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад сільського розвитку через впровадження публічно-приватного партнерства та визначення перспектив їх використання в контексті розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу. В умовах децентралізації розвиток питання розвитку сільських територій набуває особливого значення. Об'єднані територіальні громади отримали повноваження щодо прийняття рішень, власні та зовнішні ресурси та стають відповідальними перед своїми мешканцями за формування комфортного та безпечного середовища проживання. За цих умов саме належне інфраструктурне забезпечення дозволяє реалізувати найбільш ефективну поліфункціональну модель розвитку сільських територій, альтернативні види трудової діяльності на селі, здійснювати м'який екологічний вплив на довкілля. Аграрні перетворення, які відбулися в Україні за останні роки, дали змогу збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції. Проте це не

сприяло соціально-економічному розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення. Очевидною стала різновекторність аграрного і сільського розвитку — аграрне виробництво демонструє позитивний тренд, а село занепадає. Цьому свідчить демографічна та економічно-соціальна ситуація в сільській місцевості.

Так, протягом останніх років зберігається тенденція скорочення сільського населення України, яка загрожує демографічною кризою. З 2016 року чисельність сільського населення зменшилася на 1,2% і на початок 2018 року складала 13,0 млн. осіб (30,7% всього населення України). Основною причиною є природне скорочення внаслідок чого на сільських територіях України майже вичерпаний потенціал відтворення населення. Смертність у сільській місцевості в середньому по Україні майже в 1,8 разу перевищує народжуваність, у 2017 році коефіцієнт народжуваності становив 9,9 особи, тоді як коефіцієнт смертності – 17,3 особи на 1000 осіб наявного населення [1]. Станом на початок 2018 року чисельність людей, старших за 60 років (23,4% сільського населення), майже в 1,4 рази перевищила чисельність дітей у віці до 14 років (16,9%), у найбільш продуктивному дитородному віці – 20-39 років в сільській місцевості проживає лише 27,5% від загальної чисельності сільського населення України. Існуюча демографічна криза на селі поглиблюється зовнішньою міграцією до інших країн світу. За даними Національної доповіді Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України (Українське суспільство: міграційний вимір : нац. доповідь сільське населення незалежно від віку бере участь у зовнішніх трудових міграціях суттєво частіше, ніж мешканці міст (у середньому 8,0% селян та 3,5% містян віком 20–64 роки). Серед селян спостерігаються два вікові піки виїзду за кордон (15–24 роки та 40–49 років) із зниженням у старших вікових групах [2]. Крім того, відсутність нормальної системи профілактики та лікування та взагалі знехтування проблемами охорони здоров'я на селі призводить до людських втрат, особливо від серцево-судинних захворювань, від яких у 2017 році померло майже 158 тис. селян, що становить 70,6% від загальної смертності у сільській місцевості України. У понад половині загальної кількості сіл відсутні фельдшерсько-акушерські пункти, лише третина забезпечена дитсадками, школами — 41%. Дороги з твердим покриттям мають тільки 58% сіл, дорожнє освітлення — 33% [2].

За даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств за 9 місяців 2018 року Державної служби статистики України частка населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими середнього рівня загальних доходів у сільській місцевості складає 56,8%, нижчими фактичного прожиткового мінімуму - 37,4% [1]. В середньому рівень доходів мешканця села складає 90,3 % рівня доходів міського населення, середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників в сільському господарстві складає 85,3% від середньої за всіма видами економічної діяльності. Отже, трансформаційні зміни на селі не тільки не вирішили існуючі проблеми, а й посилили їх. Скорочення чисельності сільського населення зумовлена несприятливою віковою структурою, міграційним відтоком працездатної частини населення, відсутністю належного рівня забезпечення соціальними послугами та доступності медичного обслуговування, низьким рівнем доходів та інші чинників.

На тлі економічної та політичної кризи агропромислового комплексу країни став провідною галуззю національної економіки, фактично формуючи економічний профіль країни. Але сільськогосподарська продукція має низьку частину доданої вартості, і нестабільна цінова кон'юнктура та погодні умови є основними ризиками для галузі. З огляду на перспективи розвитку галузі слід зазначити, що товщина гумусового шару за останнє десятиліття зменшилася на 20 %, і майже 40 % від загальної площі земельних ресурсів України є забрудненими [3]. Тому для утримання продуктивності землі необхідні довгострокові заходи і, відповідно, істотні інвестиції. Дефіцит фінансових ресурсів для стабільного ведення господарської діяльності сільськогосподарських виробників, зокрема через брак інвестиційних коштів, важкодоступність кредитів банків, а також низький рівень державної підтримки сільського господарства є перешкодою, яку не вдалося подолати протягом тривалого періоду реформування сільськогосподарської галузі.

Сільське господарство стало багатокладним, але для сільської місцевості залишається моногалузевий характер економіки. Практично кожен житель села має чи пряме (пов'язане із сільськогосподарським виробництвом) або опосередковане (через ведення особистого підсобного господарства) відношення до сільськогосподарської діяльності. У зв'язку з цим ситуація, що склалася в сільськогосподарській галузі, яка є фундаментом соціального розвитку і благополуччя сільських жителів, загострила і соціальні проблеми села, надавши безпосередній вплив на зайнятість, розмір заробітної плати і в цілому на формування доходів сільського населення, рівень споживання, доступність медичних, освітніх та інших послуг, тобто на значення індикаторів, які дозволяють оцінити рівень соціального благополуччя території.

Погіршення матеріально-технічної бази виробництва і заходів по відновленню ґрунтів, катастрофічне зниження чисельності зайнятих та падіння їх реальних доходів призвело до скорочення чисельності сільського населення, кількості сільських населених пунктів та їх людності, що об'єктивно призвело до зменшення наявних інфраструктурних об'єктів і погіршення умов їх утримання. Модель функціонування сільськогосподарського виробництва неспроможна зробити суттєво якісний стрибок у своєму розвитку, забезпечити вирішення соціально-економічних проблем села, реалізувати в повній мірі той потужний природно-ресурсний потенціал, яким володіє галузь. Отже, трансформаційні зміни сільського господарства і зростаюча диверсифікація діяльності сільського

населення вносить вклад в складність місцевих проблем, які потребують пошук нових інституційних рішень для подолання мінливої природи проблем розвитку сільських територій.

Фінансування та інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку інфраструктури сільських територій зазнало суттєвих змін. Якщо раніше його механізм передбачав належну державну підтримку у вигляді бюджетних асигнувань, активну участь сільськогосподарських підприємств та сільських рад у відтворенні інфраструктури, то з початком 90-х років ситуація кардинально змінилась. Як результат, фінансування з названих джерел різко зменшилося, а бюджети органів місцевого самоврядування не мають належних можливостей для його здійснення. Тенденція нарощування обсягів капіталовкладень у соціальну сферу сільських територій практично припинилася, з 2012 року з розрахунку на 1 грн інвестицій у виробництво продукції сільського господарства капіталовкладення у соціальну сферу зменшилися більш, ніж утричі: з 0,97 грн у 2011 році – до 0,30 грн. у 2017 році. Всього за даними Державної служби статистики України, капітальні інвестиції в соціальну сферу села у 2011–2017 роках у цінах відповідних років склали 12–19 млрд. грн. [4]. Скорочення інвестицій у соціальну сферу обумовило диспропорції у розвитку економіки виробництва і соціуму на селі. За останні три роки 91–93% капітальних інвестицій у соціальну сферу села спрямовувалося в житло, яке будувалося переважно в приміських селах. Капітальні інвестиції на розвиток комунального господарства, торгівлі та харчування, освіти й інших галузей на сільських територіях незначні. Отже, для запобігання деградації соціальної інфраструктури на селі, необхідно вжити кардинальних заходів щодо покращення умов для її відновлення і розвитку, насамперед, збільшення інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування. У сучасних умовах, в умовах браку коштів на розвиток сільських територій, консолідує значення може мати асоціативний підхід до розвитку інфраструктури.

У світовій практиці для залучення приватного капіталу з метою розвитку і подальшого управління громадської інфраструктурою і в цілому використовується механізм публічно-приватного партнерства, що є об'єктивним обумовленим трендом сучасного розвитку економіки і яке орієнтоване на забезпечення балансу інтересів держави і приватного підприємництва, розвиток інноваційної активності економічних суб'єктів і підвищення ефективності управління громадами [5]. Публічно-приватне партнерство набуває все більшої популярності у сфері сталого розвитку з кінця 1980-х років. ППП вбачається як найбільш логічне вирішення різноманітних проблем надання послуг і розвитку, і часто представлені як технічні, політично нейтральні рішення. З часу саміту в Ріо-де-Жанейро в 1992 році і, та після саміту ООН в Йоганнесбурзі в 2002 році, партнерства між державним і приватним секторами (ДПП) стали важливим інструментом сприяння діяльності в області сталого розвитку.

У відповідності до Концепції розвитку сільських територій, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р, соціалізація економічних процесів в сільських територіях передбачає зміщення фокусу аграрної політики держави з підтримки аграрного сектору економіки на підтримку сільського розвитку з метою поліпшення якості життя та економічного благополуччя сільського населення [6]. Але держава на сьогодні не в змозі в односторонньому порядку сприяти вирішенню проблем, які склалися в аграрному секторі. Така ситуація вимагає налагодженої співпраці між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, сільськогосподарськими товаровиробниками та жителями села в аграрній сфері на засадах публічно-приватного партнерства, яке є найбільш перспективною формою для розвитку конструктивного діалогу між державою, бізнесом та інститутами громадського суспільства. Формування розвиненої сільської економіки, якісних умов проживання потребує нарощування людського і соціального капіталу та партнерства держави, бізнесу, громад.

Основні принципи здійснення публічно-приватного партнерства в нашій країні нашли своє відображення у Законі України «Про державно-приватне партнерство» [7], де зазначається, що приватно-публічне партнерство може застосовуватися в інших сферах, крім видів господарської діяльності, які відповідно до Закону дозволяється здійснювати виключно державним підприємствам, установам та організаціям. Отже, модель державно-публічного партнерства може бути реалізована для забезпечення сталого розвитку сільських територій, шляхом укладення договорів між публічними і приватними партнерами у сфері виробництва сільськогосподарської продукції та соціальній сфері села.

Процеси децентралізації, де провідну роль у суспільно-політичному житті відіграють вже не власне державні органи, а саме органи публічного врядування в розумінні рівнозначної ролі як цих органів державної виконавчої влади, так і муніципальних органів, інституцій громадянського суспільства, що приймають участь в розробці та реалізації публічної політики. Тому до кола суб'єктів відповідного партнерства треба відносити не тільки органи державної влади, але й заклади та установи місцевого самоврядування та інституції громадського суспільства – тобто усі соціальні сили, які ставлять за мету досягнення тих чи інших суспільних інтересів. До кола приватних суб'єктів партнерства відносяться представники бізнесу, господарчого сектору, у розпорядженні яких є фінансові та інші ресурси й головною метою яких є отримання прибутку або збільшення соціального капіталу кампанії, її іміджу через участь у соціально значимих проектах. Використання терміну «державно-приватне партнерство» замість «публічно-приватне партнерство» значною мірою звужує сутність цього поняття. Застосування поняття «публічний» інсталюється в категоріально-понятійний апарат сучасного законодавства України, та відповідає тенденціям її адаптації до термінології правової системи С (acquis communautaire) [8]. У програмних документах державного характеру в Україні саме консолідації партнерства влади, бізнесу та

громадянського суспільства, в якому кожна сторона має свій рівень відповідальності, приділяється велика увага [9, 10]. Оскільки в якості публічного партнера можуть виступати не тільки органи державної влади, але й органи місцевого самоврядування, бізнес організаційні утворення, громадські організації та інші інституції громадянського суспільства, найбільш близьким до відображення змістує термін «публічно-приватне партнерство».

За визначенням Світового Банку: "публічно-приватне партнерство є угодою між публічним та приватним партнерами, котрі прагнуть до виробництва та надання інфраструктурних послуг, метою яких є підвищення ефективності бюджетного фінансування та залучення інвестицій" [11]. Європейська Комісія додає до цього визначення "розподіл повноважень і обов'язків, спільні інвестиції ресурсів, розподіл відповідальності або ризику та, в ідеалі, переваг" [12].

Сутність відносин в рамках публічно-приватного партнерства полягає в тому, що на відміну від інших форм взаємозв'язку держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства, таке партнерство являє собою форму спільної участі в проєктах задля отримання соціально-економічного ефекту з одного боку та, орієнтованих на перерозподіл між учасниками завдань, відповідальності, ризиків та прибутку, з іншого. Існуюча ситуація в Україні, позитивні зміни правовому полі, фактично визначили публічно-приватне партнерство одним з найпріоритетніших інструментів із залучення коштів фінансових партнерів для розвитку сільських територій.

Основні передумови ініціювання органами влади сільських територіальних громад процесу партнерства з приватним сектором виникають якщо:

- послуги або проєкт не можуть бути надані (реалізовані) лише з використанням фінансових ресурсів бюджету територіальної громади;
- участь приватного партнера призведе до підвищення якості послуг;
- участь приватного партнера пришвидшить реалізацію проєкту чи початок надання послуг;
- існує підтримка від користувачів послуг щодо залучення приватного партнера;
- існує можливість для конкуренції між потенційними партнерами;
- існує можливість нескладного вимірювання результату та встановлення вартості послуг;
- вартість реалізованого проєкту чи новостворених послуг може бути відшкодована через механізм плати користувачів;
- проєкт чи нові послуги є інноваційними;
- існує досвід партнерської співпраці між органом влади та приватним сектором;
- в результаті партнерства виникне можливість пришвидшити економічний розвиток територіальної громади.[13].

Отже, ППП є важливим інструментом для досягнення сталого розвитку сільських територій шляхом інтеграції сільських перспектив як природного елементу всіх напрямів політики. Застосування механізму ППП в контексті сільського розвитку достатнє широке, та фактично охоплює усі можливі форми сфери діяльності. В умовах існуючих потреб та завдань розвитку найбільш привабливими є моделі публічно-приватного партнерства в сільських територіальних громадах, які можна розділити на ті, що:

- спрямовані на розвиток аграрного виробництва (зрошувальних систем та систем внесення добрив, відновлення родючості ґрунтів; овоче- та зерносовищ, переробних та складських потужностей; об'єктів транспортної та логістичної інфраструктури, в т.ч. портових елеваторів; тепличного господарства, в т.ч. на основі теплогенераційних потужностей; плодово-ягідних садів, виноградників, ферм для риборозведення; оптових ринків с.г. продукції; с.г. кооперативів, в т.ч. обслуговуючих);
- зорієнтовані на реалізацію соціально-економічних потреб громади (реконструкцію або будівництво об'єктів соціальної інфраструктури (спортивні майданчики, соціальне житло, реконструкція опалювальної мережі будівництво соціального житла та житла для фахівців тощо), покращення якості комунальних послуг – водопостачання та очищення стічних вод, збір та утилізація відходів, покращення якості життя - реконструкції лікарень та закладів освіти тощо).

Держава, зокрема, регіональне та місцеве врядування, відповідальні за розвиток сільських територій та природних ресурсів, на яких базується сільський розвиток, повинна відігравати визначну роль в управлінні процесом сталого сільського розвитку за допомогою партнерських відносин, а саме: ініціюванні, структуруванні, фінансуванні та регулюванні партнерських відносин. Публічно-приватне партнерство зі звичайної схеми залучення інвестицій поступово перетворюється в ефективну форму управління інвестиційними проєктами. Перевага проєктів ППП для інвестування розвитку соціальної інфраструктури полягає в тому, що вони забезпечують: залучення недержавного фінансування для інвестицій в об'єкти соціальної інфраструктури сільських територій; скорочення державних витрат на утримання (експлуатацію) об'єктів соціальної інфраструктури; поділ ризиків проєкту між муніципальними утвореннями і приватними інвесторами; забезпечення економічно ефективного управління реалізацією інфраструктурного інвестиційного проєкту шляхом передачі управлінських функцій приватному інвестору; залучення сучасних високоефективних технологій у розвиток соціальної інфраструктури сільських територій; поліпшення інвестиційного клімату сільських територій. Залучення досвіду та коштів приватних

партнерів на засадах публічно-приватного партнерства значно зменшує ризики та надає більш якісний захист інвестиціям [14].

У європейських країнах публічно-приватне партнерство розглядається як пріоритетний інструмент реалізації інноваційної політики за такими напрямками: стратегічне співробітництво у сферах критично важливих для держави соціальних інновацій і високих технологій; забезпечення зв'язків між наукою і бізнесом та трансферу технологій у ринковий обіг; підтримка суб'єктів інноваційного підприємництва, приватних інвестицій у дослідження та інновації за допомогою партнерського фінансування та розподілу ризиків між публічним і приватним партнерами; кластероорієнтована політика [5]. Узагальнено, ППП можна визначити як механізми співпраці, в яких учасники з двох або більше сфер суспільства (влада, бізнес і / або громадянське суспільство) залучені в спільний синергетичний процес прийняття рішень з метою досягнення мети. Хоча ППП є добровільною угодою між державними і недержавними суб'єктами, воно засновано на ряді норм і правил та включають розробку механізмів створення суспільних благ, що відрізняє їх від випадкових взаємодій між державним і приватним секторами або лобювання. Концепція партнерства ґрунтується на ідеї, що держава сама по собі не може надати колективні блага, такі як сталий розвиток, і необхідно шукати підтримку з боку інших верств суспільства.

Взаємодія між державним, приватним та громадянським секторами має вирішальне значення для досягнення цілей сталого розвитку, які є невід'ємною частиною розвитку природних ресурсів та управління ними, тобто як захистити навколишнє середовище для майбутніх поколінь, в той же час розробляючи природні ресурси в виробничих цілях для поліпшення регіонального і місцевого добробуту. Тому, з цієї точки зору, проекти ППП повинні бути інструментом, за допомогою якого можна поліпшити сталий розвиток шляхом узгодження, здавалося б, протилежних цілей, таких як поліпшення інфраструктури та матеріально-технічного забезпечення сільських територій, і в той же час збереження природних ресурсів. Таким чином, партнерства можуть служити різним цілям і брати участь в різних видах діяльності і процесах, і, таким чином, виконувати ряд окремих і конкретних завдань, від розробки політики до управління природними ресурсами. З одного боку, можна встановити партнерські відносини за допомогою розробки стратегій розвитку, зміцнення регіональної / місцевої конкурентоспроможності та самобутності, заохочення інновацій і кластерних вигод для сприяння зміцнення сільських територій. З іншого боку, можна встановити партнерські відносини для пом'якшення суперечливих інтересів, намагаючись примирити вищезазначені протилежності мети політики, здійснювати пошук взаємовигідних рішень і / або прийнятних компромісів між різними зацікавленими сторонами. Передбачається, що в рамках партнерського процесу публічний і приватний сектори можуть отримати вигоду, об'єднавши свої досвід, технології, фінанси і інші ресурси для більш ефективного створення спільних благ. Учасники виконують спільні функції, а також свої особливі ролі, кожен з яких сприяє сталому розвитку сільських територій (таблиця 1).

Таблиця 1.

Засоби і ролі учасників публічно-приватного партнерства для сталого розвитку сільських територій

Суб'єкт партнерства	Засоби	Ролі
Органи державного управління та місцевого самоврядування	Законотворчість Політичне цілеполягання законність Юридична легітимність Фінансові засоби	Ініціатор розробки проекту партнерства Регулятор Фінансування - провайдер Посередник, активатор, координатор
Бізнес структури	Фінансові засоби Права власності/ користування (оперативне управління) Експертиза / Знання	Ініціатор розробки проекту партнерства Постачальник послуг Фінансування
Організації громадянського суспільства	Знання / Експертиза Місцеві соціальні зміни Місцева ідентичність Соціальна легітимність	Ініціатор розробки проекту партнерства Консультативна роль Місцева мобілізація інтересів громади Інформаційний канал Поліпшення підзвітності Моніторинг ефективності реалізації проекту Створення соціального активу та / або зниження соціальної ізоляції

Особливістю участі різних учасників в партнерстві є те, що кожна сторона може виступати ініціатором розробки проекту. Саме на цій стадії виконується певний набір робіт для їх успішної реалізації: чітке визначення цілей і завдань проекту, призначення керівника проекту, розробка статуту, ідентифікація учасників і зацікавлених осіб.

Отже, учасники партнерства мають в основному дві принципово різні ролі, де перша полягає в тому, щоб надати державним суб'єктам досвід і місцеві знання, фінансової та технологічні інструменти, і друга, щоб розширити участь або співпрацю між секторами і інтересами за допомогою дорадчих та експертних інструментів. У першому випадку ППП - це більше засіб для досягнення мети, сприяння розвитку сільських районів за допомогою розробки стратегій розвитку, зміцнення регіональної / місцевої конкурентоспроможності та самобутності, заохочення інновацій і кластерних вигод. Вони також можуть бути створені для територіальної координації діяльності при об'єднанні різних видів ресурсів.

У другому партнерство саме по собі може стати важливою частиною мети, яка передбачає встановлення партнерських відносин для активної участі в реалізації місцевої політики, адаптації загальних цілей політики до регіонального / місцевого рівня або участі в діяльності з моніторингу ППП. Також такі ППП можуть стати ареною для пом'якшення суперечливих інтересів, намагаючись узгодити протилежність мети політики і пошук взаємовигідних рішень і / або прийнятних компромісів між різними зацікавленими сторонами. У цьому відношенні особливий інтерес представляє визначення, які можливості і легітимність мають різні типи ППП, коли мова йде про врегулювання конфліктів, пов'язаних з управлінням природними ресурсами і розвитком сільських районів.

Держава відіграє важливу роль в розробці і управлінні ППП для сталого розвитку сільських районів. ППП можуть набувати різних форм в залежності від цілей, видів суб'єктів і розподілу повноважень щодо прийняття рішень або впливу на них, що, в свою чергу, визначає роль держави з точки зору здатності досягати і розвивати консенсус на основі потенціалу об'єднання ресурсів (людських, матеріальних і фінансових). Таким чином, загальна форма організаційної структури, заснованої на цих особливостях, є дієздатною з умовою відповідальної ролі органів влади в партнерських відносинах, що буде сприяти сталому розвитку сільських територій. Роль громадських суб'єктів полягає, головним чином, в ініціюванні, структуруванні, фінансуванні та регулюванні партнерських відносин, тобто вони надають повноваження для функціонування партнерства і здатні регулювати і контролювати партнерські відносини, наприклад, шляхом регулювання бізнесу та надання субсидій для стимулювання участі певних секторів. Залучення громадськості до вирішення проблем села шляхом фінансування кращих програм розвитку сільських територій може стати ефективною формою публічно-приватного партнерства в нашій державі. Однак ролі можуть відрізнятися в залежності від мети партнерства і того, які повноваження пов'язані з партнерством.

Висновки та пропозиції. Узагальнюючи вищевикладене можна констатувати, що взаємодія між державним і приватним секторами має вирішальне значення у контексті досягнення цілі сталого розвитку, які є невід'ємною частиною розвитку сільських територій та управління ними, використовуючи їх ресурси для поліпшення регіонального і місцевого добробуту. Таким чином, партнерства можуть служити різним цілям і брати участь в різних видах діяльності і процесах, і, виконувати ряд окремих і конкретних завдань, від розробки політики до управління ресурсами сільських територіальних громад.

Проте актуальним залишається на сьогодні удосконалення правового регулювання публічно-приватного партнерства, уточнення понятійного апарату використання терміну «публічно-приватне партнерство», визначення пріоритетних напрямків сфер його застосування з метою забезпечення сталого розвитку сільських територій. Крім того, в Україні бракує практики застосування різних форм і методів управління партнерством, визначення методології оцінки пропозицій бізнесу, використовуючи публічні критерії ризиків, і в цілому інструментів створення партнерських відносин між публічним і приватним секторами. Відсутність інтеграції державних інтересів політики з інтересами інших суб'єктів сільських територіальних громад є перешкодою реалізації політики сталого розвитку сільських територій. Публічно-приватне партнерство є політичним інструментом, який може забезпечити сталий розвиток сільських районів за умови, що вони будуть враховувати представництво в партнерських відносинах всіх зацікавлених учасників. Тому застосування інструментів ППП важливо, оскільки вони можуть допомогти владі скоригувати свої стратегії в залежності від типу партнерства - і що більш важливо - впоратися з відсутністю інтеграції політики щодо управління і розвитку. в сільській місцевості.

Дослідження показує, що органи місцевого самоврядування є з найбільш широко представленими інтересами і часто найбільш впливовими партнерами в сільській місцевості. Це підкреслює те, що переважно державні та місцеві джерела фінансування місцевих / регіональних партнерств, спрямованих на вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем, залишаються в першу чергу, обов'язком органів державної та місцевої влади. Тому, державна територіальна та місцева влада повинна інтегрувати інтереси ряду різних інституцій локального розвитку для вжиття заходів щодо вирішення спільних проблем, і саме партнерства можуть реалізувати питання управління та забезпечення сталого розвитку сільських територій. Роль місцевої влади полягає в тому, щоб зменшити соціальну ізоляцію і розширити участь, просуваючи інтереси приватних та громадських суб'єктів у процесах місцевого розвитку, в яких партнерства використовуються як метод управління. Оскільки ці суб'єкти не мають формальної влади, і не мають горизонтального впливу на владу, у більш інтегрованих партнерських відносинах вони отримують повноваження приймати рішення, але роль влади є пріоритетною і полягає в тому, щоб врівноважити інтереси приватного та громадського сектора шляхом надання їй регулюючої ролі, що визначається цілісний підхід для досягнення координації політики.

Список використаної літератури.

1. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Національна доповідь Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України (Українське суспільство: міграційний вимір : нац. доповідь / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України – К., 2018. – 396 с. - Режим доступу https://www.idss.org.ua/archiv/migration_info.pdf.
3. Глобальний аналіз базових макроекономічних показників України (2013–2017 рр.). Громадська організації «Публічний аудит». [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/globalnyj-analiz-bazovyh-makroekonomichnyh-pokaznykiv-ukrayiny-2013-2017-rr/>
4. Кісіль М. Прес-реліз Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» від 19.03.2019р. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.iae.org.ua/presscentre/presrelease.html>
5. Bjarstig T., Sandstrom C. (2017). Public-private partnerships in a Swedish rural context: A policy tool for the authorities to achieve sustainable rural development? *Journal of Rural Studies*, 49: 58-68.<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.11.009>.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р «Про схвалення Концепції розвитку сільських територій» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80>
7. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
8. Кульчій І. М. Публічно-приватне партнерство як спосіб забезпечення сталого розвитку сільських територій / І.М. Кульчій// Проблеми законності. - 2017. - Вип. 138- С.99-108.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від від 6 серпня 2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2017-%D1%80>
11. Worldbank (2016), "About Public-Private Partnerships" // The Public-Private Partnership in Infrastructure Resource Center of Worldbank, available at: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/about-public-private-partnerships>
12. European Commission (2003), Guidelines for Successful Public-Private Partnerships, available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf
13. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном / Винницький Б., Лендзел М., Онищук Б., Сегварі П. – К.: «К.І.С.», 2008. – 146 с.
14. Брайловський І.А. Державно-приватне партнерство: методологія, теорія, механізми розвитку: дис. ... доктора економ. наук: 08.00.01 / Брайловський Ілля Аркадійович. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2015. – 461.

References.

1. The official site of the State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 2 April 2019).
2. National report of the Institute for Demography and Social Studies named after. MV Ptukhi of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukrainian Society: Migration Dimension: National Report / MV Ptukhi Institute of Demography and Social Studies, National Academy of Sciences of Ukraine (2018), available at: https://www.idss.org.ua/archiv/migration_info.pdf (Accessed 1 April 2019).
3. The Global Analysis of Ukraine's Basic Macroeconomic Indicators (2013-2017). Public organizations "Public Audit", available at: <http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/globalnyj-analiz-bazovyh-makroekonomichnyh-pokaznykiv-ukrayiny-2013-2017-rr/> (Accessed 1 April 2019).
4. Kisil M. Press release of the National Science Center "Institute of Agrarian Economics" (2019) available at: <http://www.iae.org.ua/presscentre/presrelease.html> Access mode: (Accessed 25 March 2019).
5. Bjarstig T., Sandstrom C. (2017). Public-private partnerships in a Swedish rural context: A policy tool for authorities to achieve sustainable rural development? *Journal of Rural Studies*, 49: 58-68.
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), "On Approval of the Concept of Rural Development" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80> (Accessed 22 March 2019)
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On public-private partnership", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 22 March 2019).
8. Kulchiy I.M. (2017) «Public-Private Partnership as a Way to Ensure Sustainable Development of Rural Territories». *Problems of legality*. Vol. 138, pp. 99-108.
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), «On approval of the State Regional Development Strategy for the period up to 2020», available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> (Accessed 25 March 2019)

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), "On approval of the action plan to implement the Concept of development of rural areas", available at: [https://zakon.rada.gov.ua/laws / show / 489-2017-% D1% 80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2017-%D1%80) (Accessed 25 March 2019)

11. Worldbank (2016), About Public-Private Partnerships // The Public-Private Partnership in the Infrastructure Resource Center of Worldbank, available at: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/about-public-private-partnerships>

12. European Commission (2003), Guidelines for Successful Public-Private Partnerships, available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf

13. Vynnytsky B., Lendiel M., Onyshchuk B., Segvari P. (2008). Dosvid ta perspektyvy vprovadzhennya derzhavno-pryvatnykh partnerstv v Ukraini ta za kordonom [Experience and prospects of implementation of public-private partnerships in Ukraine and abroad], K.I.S. Kyiv, Ukraine.

14. Brailovsky I.A. (2015), «Public-Private Partnership: Methodology, Theory, Development Mechanisms», abstract of doctor economic science dissertation, "Economic theory and history of economic thought", KhNU them. VN Karazin, Kharkiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2019 р.